

Guttman Tivadar - a Ganz gyár könyvelője

E havi időutazásunk a századfordulóra repít vissza bennünket. Századforduló megnevezéssel a magyar történelemben leginkább a XIX–XX század fordulóját szoktuk érteni. Ekkorra a kiegyezés utáni válságból már kilábalta a magyar gazdaság, beindult az általános pezsgés, aminek számtalan eredményét még ma is láthatjuk az építészetben, megtapasztalhatjuk a bennünket körülvevő technikában és gyönyörködhetünk benne a művészetekben! A legjelentősebb hajtóerő az ipari forradalom második hulláma volt, különös tekintettel a vegyiparra, az elektrotechnikára, az acéliparra és a közlekedésre. E korszak magyar iparát felidézve az elsők között kell megemlíteni a Ganz gyárat.

Az 1845-ös évben a svájci származású Ganz Ábrahám által alapított cég eredetileg *Ganz és Társa Vasöntő és Gépgyár Rt.* néven került bejegyzésre. A vállalkozás eleinte Budán egy kisebb vasöntöde volt. Saját szabadalma alapján gyártott kéregöntésű vasúti kerekeket, vasúti keresztvezetési csúcsbetéteket, gabonaiipari őrlőhengereket. Kitaró munka eredményeként fejlődtek ki az üzemből a Ganz vállalatok. A vállalatcsoport rövid időn belül az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legjelentősebb vállalatcsoportjává vált.

A cégcsoport életében – talán – legjelentősebb esemény 1878-ban a villamos osztály létrehozása volt, amelynek munkatársai fejlesztették ki a forradalmi találmányt, az egyfázisú transzformátort (Biztosan visszadereng a tanulmányokból a feltalálók neve - Déri Miksa, Bláthy Ottó és Zipernowsky Károly – aki a Ganz mérnökei voltak.). Ez a fejlesztés hozta meg a Ganznak a világhírt.

A Ganz is, mint már akkor is minden jelentősebb társaság, rendelkezett könyvelési osztállyal. Így nézett ki az akkori iroda:

Az irodát és irodistákat ábrázoló 6x10 cm-es megfakult fénykép Guttman Tivadar papírjai között lapult majd száz évig. A kép jobb oldalán láthatjuk Guttman Tivadart, a Ganz gyár tisztviselőjét. Született 1880. december 16-án, Sókúton, Zemplén megyében.

A Budapesti Kereskedelmi Akadémia záróvizsgálatról (illetőleg érettségi vizsgálatról) 1897-ben kiállított bizonyítvány alapján:
„... miután a polgári iskola első négy osztályát Homonnán, a kereskedelmi akadémia alsó, középső és felső osztályát Budapesten végezte és az iskolai szabályoknak megfelelő erkölcsi viseletet tanúsított, következő eredménnyel állott ki: ...”
S itt következik a tantárgyak felsorolása, s az eredmény:

Magyar nyelvből és irodalomból	jó	Reyfer
Német nyelvből	jó	Reinhardt
Francia nyelvből	jó	Mébold
Kereskedelmi levelezésből	jó	Reinhardt
Könyvvitelből	jó	Trautmann Henrik
Kereskedelmi számtanból	jeles	Reyfer
Mennyiség- politikai számtanból	jó	Reyfer

Az aláírás tanúsága szerint a könyvvitelt Trautmann Henrik tanította, aki a korabeli számviteloktatás jeles képviselője volt; a Budapesti Kereskedelmi Akadémia későbbi igazgatója, majd a közgazdasági egyetemen az üzemtechnika nyilvános rendes tanára lett. Önállóan megjelent művei: Kereskedelmi könyvvitel (1891); Kereskedelmi ismeretek (1912); A könyvvitel tankönyve (1922, 4. kiad.); Folyószámlák (1903); Ipari könyvvitel (1905)

De azért nem lehetett akkor a könyvelői képesítést egykönnyen megszerezni, hiszen a tantárgyak sora tovább folytatódik:

Nemzetgazdaság és pénzügytanból Jó

A kereskedelem történetéből Jó

Kereskedelmi-, váltó- és iparjogból Jeles

Árúisméből Jeles

Iparműtanból Jeles

Történelemből Jeles

Földrajz és statisztikából Jeles

Szépírás és írásbeli dolgozatok külső alakja Jeles, szép

„Ezek szerint nevezett tanuló a záróvizsgálaton jól felelt meg.”

Ilyen ismeretbéli alappal lett 1899. december 1 nappal Guttman Tivadar a Ganz és Társa vasöntő- és Gépgyár részvény-társulat tisztviselője - évi 960 Korona díjazásért. Íme, a kinevezési irat:

Teljesíthető

Guttman Tivadar úrnak

Igazgatóságunk 1899. november hó. 20-án

tartott ülésében Önt ideiglenes minőségben intézetünk tisztviselőjévé ki-
nevezte és fizetését 1899. december hó 1-én kezdődő hatálylyal

évi *Kilencszázhatvan* koronában állapította meg.

Midőn ezt Önnek tudomására hozzuk, kifejezést adunk azon remé-

„Midőn ezt Önnek tudomására hozzuk, kifejezést adunk azon reményünknek, hogy Ön az e kinevezés által tanúsított bizalomnak buzgósága és lelkiismeretessége által teljesen meg fog felelni.”

A fénykép kép jobb szélén, az asztalra támaszkodó, szemüveges úr Guttman Tivadar. De vegyük még egy kicsit szemügyre az irodai életképet. Az íróasztalok szép mives darabok, még igazi fából készültek, a korra jellemző faragás díszíti őket. A munkát még nem igen segítette a technika, az asztalokon csak könyveket, papírokat, íróeszközöket és az előtérben egy tappert láthatunk. (Talán van olyan olvasó, aki nem látott még tappert: ezzel itatták fel a papírra került felesleges tintát, hogy el ne kenődjön az.)

A szorgos munka jutalma a fizetésemelés. Guttman Tivadar fizetése 1903. május 1-től évi 1.200 Koronára, majd egy évre rá pedig évi 1.380 Koronára emelkedett. Ez mellett kapott a bére fölött további 35 % lakbérpótlékot. (Lehet, hogy már akkor is volt természetbeni juttatás vagy cafeteria?)

Guttman Tivadar úrnak,
a Ganz és társa vasöntő és gépgyár-részvény-társulat
listviselőjének

Budapest.

Folyó évi május hó 1-én tartott ülésében igazgatóságunk a
központi vezetés előterjesztése alapján az Ön fizetését f. évi május
1-étől kezdődő hatálylyal évi
1200 K., azaz *Ezerkettőszáz* — koronában,
továbbá évi lakbérpótlékát ezen összeg 35%-ában, vagyis
420 K., azaz *Negyszázharminc* koronában
állapította meg.

Midőn Önt erről értesítjük, kifejezést adunk azon reményünknek, hogy

A fizetésemelési értesítésben érdekes, hogy a központi vezetés előterjesztése alapján az igazgatóság döntött a béremelésről.

Tehát közvetlen – s a jelek szerint emberi – kapcsolat volt a legfelső vezetés és az alkalmazottak között. A Ganz akkori vezetője Mechwart András volt. Ő 1859-ben belépett Ganz Ábrahám kis vasöntőműhelyébe, amely az ő munkássága révén – főként Ganz halála után- jelentős vállalattá fejlődött. 1869-ben Mechwart András lett az a részvénytársaság műszaki igazgatója, majd vezérigazgatója. Az ő nevéhez fűződik a Ganz-gyár elektromos osztály megalapítása, amely megalapozta a Ganz későbbi világhírnevét.

Guttman Tivadar – egyébként nincs hozzá semmilyen személyes kötődésem, - „csak” kezembe kerültek a papírok. Néhány megsárgult papír, egy picinyke fénykép. Több mint 100 év távlatából is bennük van egy élet. Nagy idők, nagy gyárának egy kis fogaskereke ... Róla nem neveztek el utcát, talán dédunokái sem tudják, hogy a dédpapa könyvelő volt a Ganzban. De az viszont biztos, hogy az ő könyvelői munkája is hozzájárult a Ganz vállalatcsoport és az ott dolgozó világhírű mérnökök, tudósok eredményeihez.

Az információk forrása: Wikipédia

Tárgyak, dokumentumok és képek tulajdonosa: Sase Kft.